

DOI 10.31558/2519-2949.2025.4.18

УДК 341.231.14 + 327.39

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1125-647X>**Наумкіна С. М., Південноукраїнський національний університет імені К. Д. Ушинського**ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-9110-2291>**Кіняк А. О., Південноукраїнський національний університет імені К. Д. Ушинського**

ТРАНСФОРМАЦІЯ ДЕРЖАВНОГО СУВЕРЕНІТЕТУ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОГО ВПЛИВУ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ АКТОРІВ

У статті проведено комплексний аналіз трансформації вестфальської концепції державного суверенітету в умовах інтенсифікації глобалізаційних процесів та зростання впливу транснаціональних акторів. Метою дослідження є визначення ключових чинників, що змінюють традиційне розуміння суверенітету, та аналіз новітніх концептуальних підходів до його інтерпретації. Методологічну основу роботи становлять системний, структурно-функціональний та компаративний методи, що дозволили розглянути суверенітет як динамічну, а не статичну категорію. Досліджено вплив трьох основних груп транснаціональних акторів: транснаціональних корпорацій (ТНК), міжнародних неурядових організацій (МНУО) та міжнародних міжурядових організацій (ММО). Встановлено, що економічна потужність ТНК дозволяє їм впливати на національне законодавство та економічну політику, обмежуючи фіскальний та регуляторний суверенітет держав. Діяльність МНУО у сферах прав людини та екології формує глобальні норми, які чинять тиск на внутрішню політику країн, іноді всупереч позиції національних урядів. ММО, у свою чергу, вимагають делегування частини суверенних повноважень в обмін на економічні, політичні чи безпекові переваги. Обґрунтовано, що сучасний суверенітет зазнає не стільки ерозії, скільки якісної трансформації, перетворюючись на «мережевий», «функціональний» або «відповідальний суверенітет. Держава перестає бути єдиним центром ухвалення рішень, інтегруючись у складну систему глобального управління. Зроблено висновок, що в нових умовах ефективність держави визначається не її здатністю до абсолютної ізоляції, а вмінням гнучко адаптуватися, брати участь у міжнародних режимах та захищати національні інтереси через багатосторонні механізми.

Ключові слова: державний суверенітет, мережевий суверенітет, глобалізація, політичний простір, держава, політична влада, політичний процес, транснаціональні актори, транснаціональні корпорації, міжнародні неурядові організації, глобальне управління, вестфальська система.

Вступ. Проблема державного суверенітету, що є наріжним каменем сучасної системи міжнародних відносин, заснованої після Вестфальського миру 1648 року, набуває сьогодні особливої гостроти. Класичне розуміння суверенітету як верховенства державної влади на своїй території та її незалежності у зовнішніх зносинах стикається з безпрецедентними викликами, породженими глобалізацією. Інтенсифікація транскордонних потоків капіталу, інформації, товарів, послуг та ідей, а також посилення ролі недержавних акторів створюють нову реальність, в якій повноваження національних урядів зазнають суттєвих змін.

Актуальність теми зумовлена тим, що здатність держави ефективно реалізовувати свої функції та захищати національні інтереси безпосередньо залежить від її спроможності адаптувати концепцію суверенітету до нових умов. Процеси глобалізації не лише відкривають нові можливості для розвитку, але й створюють загрози для економічної стабільності, політичної незалежності та культурної ідентичності. У цьому контексті особливого значення набуває діяльність транснаціональних акторів, які стають повноцінними суб'єктами глобальної політики та економіки, часто діючи поза межами

контролю окремих держав.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що проблема трансформації суверенітету активно обговорюється в сучасній науковій літературі. Такі вчені, як О. В. Зайчук та Н. М. Оніщенко, аналізують правові аспекти обмеження суверенітету в умовах європейської інтеграції [1]. Праці С. В. Шевчука та А. М. Колодюк присвячені викликам інформаційного суверенітету в епоху цифрових технологій [2; 3]. Західні дослідники, зокрема С. Краснер та Д. Гелд, розглядають концепції «організованого лицемірства» та «космополітичної демократії» як відповіді на ерозію вестфальської моделі [4; 5]. Однак, незважаючи на значну кількість праць, бракує комплексних досліджень, які б системно аналізували кумулятивний вплив різних типів транснаціональних акторів на всі ключові виміри державного суверенітету.

Метою статті є комплексний аналіз процесу трансформації концепції державного суверенітету під впливом діяльності транснаціональних акторів (ТНК, МНУО, ММО) та визначення основних рис нової, пост-вестфальської моделі суверенітету.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

- проаналізувати класичну вестфальську модель суверенітету та її основні характеристики;
- визначити сутність глобалізації як ключового фактора трансформації міжнародних відносин;
- дослідити механізми впливу транснаціональних корпорацій на економічний та політичний суверенітет держав;
- оцінити роль міжнародних неурядових організацій у формуванні глобального порядку денного та впливі на внутрішню політику держав;
- розглянути процес делегування суверенних повноважень міжнародним міжурядовим організаціям;
- охарактеризувати новітні концепції («мережевий», «відповідальний» суверенітет) як спробу теоретичного осмислення нової реальності.

Виклад основного матеріалу. Вестфальська система, що виникла після Тридцятилітньої війни, закріпила два фундаментальні принципи, які лягли в основу класичного розуміння суверенітету. Перший принцип – верховенство влади всередині країни (внутрішній суверенітет), що означає монополію держави на легітимне застосування сили, видання законів та здійснення правосуддя на своїй території. Другий принцип – незалежність у зовнішній політиці (зовнішній суверенітет), що передбачає формальну рівність держав на міжнародній арені та невтручання у внутрішні справи одна одної [6, с. 24]. Ця модель розглядала державу як головного і, по суті, єдиного повноцінного актора міжнародних відносин, а світ – як анархічну систему суверенних одиниць.

Однак процеси глобалізації, що значно прискорились наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття, поставили під сумнів непорушність цих постулатів. Глобалізацію можна визначити як «процес зростаючої взаємозалежності та взаємопов'язаності держав, суспільств та економік, що призводить до стирання кордонів та формування єдиного глобального простору» [7, с. 112]. Цей процес має кілька вимірів, кожен з яких по-своєму впливає на державний суверенітет. Нададим стисло характеристику економічної, політичної та інформаційно-культурної глобалізації.

Економічна глобалізація, що проявляється у вільному русі капіталу, товарів та послуг, обмежує здатність держав проводити незалежну монетарну та фінансову політику. Уряди змушені конкурувати за інвестиції, створюючи сприятливі умови для глобального бізнесу, що часто йде врозріз із соціальними інтересами населення [8, с. 51]. Політична глобалізація пов'язана зі зростанням ролі міжнародних організацій та режимів, які регулюють дедалі ширше коло питань – від торгівлі до прав людини. Інформаційно-культурна глобалізація, зумовлена розвитком Інтернету та глобальних медіа, розмиває національні інформаційні кордони та сприяє поширенню уніфікованих культурних стандартів, що створює виклики для національної ідентичності [3, с. 78].

Саме в цьому глобалізованому середовищі на авансцену виходять транснаціональні актори, які стають потужними конкурентами держав у боротьбі за вплив. Вони діють «поверх» державних кордонів, створюючи власні мережі та правила гри, які не завжди збігаються з інтересами національних урядів.

В науковій літературі домінує точка зору, що транснаціональні корпорації (ТНК) стали серйозним викликом економічному суверенітету як найпотужніші недержавні актори сучасної світової економіки. Їхній вплив на державний суверенітет проявляється в кількох ключових аспектах. По-перше, це фінансово-економічна потужність. Річні доходи найбільших ТНК (таких як Apple, Amazon, Shell) перевищують ВВП багатьох країн світу. Це дозволяє їм не лише домінувати на глобальних

ринках, а й безпосередньо впливати на економічну політику держав, особливо тих, що розвиваються. Уряди таких країн, прагнучи залучити прямі іноземні інвестиції, змушені йти на значні поступки: надавати податкові пільги, послаблювати екологічне та трудове законодавство, гарантувати стабільність політичного режиму [9, с. 35]. Таким чином, реальний економічний суверенітет – право держави самостійно визначати напрями свого економічного розвитку – значно обмежується. По-друге, це мобільність капіталу та виробництва. ТНК мають можливість швидко переміщувати свої активи та виробничі потужності з однієї країни в іншу в пошуках вигідніших умов. Ця мобільність створює так звану «регуляторну конкуренцію» між державами, змушуючи їх знижувати податки на прибуток корпорацій та стандарти соціального захисту. Як зазначає український дослідник М. І. Гончаренко, «держава втрачає монополію на встановлення економічних правил гри на своїй території, оскільки змушена орієнтуватися на глобальні стандарти, що їх диктують ТНК» [10, с. 91]. По-третє, це використання міжнародного арбітражу. Багато інвестиційних угод містять положення про механізм вирішення спорів між інвестором та державою (Investor-State Dispute Settlement, ISDS). Ці механізми дозволяють ТНК подавати позови проти держав до міжнародних арбітражних судів, якщо, на їхню думку, дії уряду (наприклад, зміна законодавства) завдали шкоди їхнім інвестиціям. Рішення цих судів є обов'язковими до виконання і можуть передбачати виплату багатомільярдних компенсацій. Це створює «охолоджуючий ефект» для урядів, які побоюються ухвалювати нові закони у сфері охорони здоров'я, екології чи соціального захисту, щоб не спровокувати позови з боку могутніх корпорацій [11]. Таким чином, правовий суверенітет держави у сфері регулювання економіки опиняється під загрозою.

У той же час, якщо ТНК обмежують суверенітет переважно в економічній сфері, то міжнародні неурядові організації (МН (такі як Amnesty International, Human Rights Watch, Greenpeace, Transparency International) кидають виклик суверенітету у політичній та нормативній площинах. Їхній вплив базується не на економічній силі, а на «м'якій силі» – здатності мобілізувати громадську думку, поширювати інформацію та формувати глобальні норми і стандарти поведінки [12, с. 44].

Важливим аспектом уявляється моніторинг та оприлюднення інформації. МНУО збирають та поширюють інформацію про порушення прав людини, корупцію, екологічні злочини в різних країнах. Публікуючи щорічні звіти та рейтинги (наприклад, Індекс сприйняття корупції від Transparency International), вони чинять тиск на уряди, змушуючи їх реагувати на критику та змінювати свою політику. Таким чином, вони втручаються у сферу, яка традиційно вважалася виключно внутрішньою справою держави.

Не менш важливим аспектом у цьому напрямку є лобіювання та адвокація на глобальному рівні. МНУО активно беруть участь у роботі міжнародних організацій, таких як ООН, впливаючи на розробку та ухвалення міжнародних конвенцій та договорів. Прикладом є їхня ключова роль у кампаніях за заборону протипіхотних мін (Оттавський договір) або за створення Міжнародного кримінального суду [13, с. 157]. Вони створюють міжнародно-правові рамки, які згодом стають обов'язковими для держав і обмежують їхню свободу дій.

Заслугує уваги і формування глобальних норм. Діяльність МНУО сприяє утвердженню універсальних норм у сфері прав людини, демократії та верховенства права. Ці норми стають частиною глобального дискурсу і моральним стандартом, за яким оцінюють дії будь-якого уряду. Це ускладнює для авторитарних режимів можливість виправдовувати репресії, посиляючись на принцип невтручання та національний суверенітет [4, с. 88].

Таким чином, МНУО перетворюють суверенітет із абсолютного права на відносну прерогативу. Держава зберігає свою владу, але її легітимність дедалі більше залежить від дотримання нею загальноновизнаних міжнародних стандартів. Варто зазначити в цьому контексті і делегування повноважень міжнародним міжурядовим організаціям (ММО), що також посилює певну залежність держави.

Третім ключовим фактором трансформації суверенітету є добровільна передача державами частини своїх повноважень наднаціональним та міжурядовим інституціям. Це явище особливо яскраво проявляється в діяльності таких організацій, як Європейський Союз (ЄС), Світова організація торгівлі (СОТ), Міжнародний валютний фонд (МВФ) та Організація Північноатлантичного договору (НАТО). У випадку з Європейським Союзом ми спостерігаємо найглибший рівень делегування суверенітету. Країни-члени передали інституціям ЄС повноваження у таких сферах, як торговельна політика, монетарна політика (для країн єврозони), регулювання єдиного ринку, сільське господарство та ін. Право ЄС має верховенство над національним законодавством, а рішення Суду

ЄС є обов'язковими для виконання національними судами. Це приклад так званого «розділеного» або «спільного» суверенітету (pooled sovereignty), коли держави об'єднують свої повноваження для досягнення спільних цілей, які вони не могли б реалізувати поодиночки [14, с. 201].

Щодо світової організації торгівлі, то вона також обмежує суверенітет держав у сфері торговельної політики. Вступаючи до СОТ, країна зобов'язується дотримуватися її правил, зокрема щодо рівня митних тарифів, нетарифних бар'єрів та субсидій для національних виробників. Орган врегулювання суперечок СОТ може накладати на країни-порушники торговельні санкції, що є прямим втручанням у їхню економічну політику [8, с. 55].

МВФ та Світовий банк, надаючи фінансову допомогу країнам, що опинилися у скруті, висувають низку умов (так звана «політика обумовленості»). Ці умови часто вимагають проведення болочих структурних реформ: приватизації державних підприємств, скорочення соціальних видатків, лібералізації цін. Таким чином, ключові рішення щодо економічної стратегії країни ухвалюються не всередині країни, а в процесі переговорів із міжнародними фінансовими інституціями [15].

Отже, участь у ММО передбачає свідомий обмін частини суверенітету на певні переваги: доступ до ринків, фінансову стабільність, колективну безпеку. Це свідчить про те, що абсолютний суверенітет у глобалізованому світі стає не лише недосяжним, але й не вигідним.

Таким чином, виклики, що постали перед вестфальською моделлю, спонукали наукову спільноту до розробки нових концептуальних підходів до розуміння суверенітету. Сучасна парадигма зміщує акцент з ідеї абсолютної та неподільної влади держави на її функціональність та відповідальність.

Найбільш розповсюджені та поширені концепції «відповідальності за захист» (Responsibility to Protect, R2P), «мережевого суверенітету» (networked sovereignty) та «функціонального» або «дезагредованого» суверенітету. Перші дві зазначені концепції свого часу обґрунтовані Енн-Марією Слотер, першою жінкою в історії США, яка зайняла пост голови з політичного планування Держдепартаменту. Головний їх зміст у тому, що держава перестає бути ієрархічною вершиною владної піраміди, а стає одним із вузлів у складній мережі глобального управління [16]. У цій мережі державні інституції (суди, міністерства, регуляторні органи) взаємодіють не лише з аналогічними структурами інших країн, а й з ТНК, МНУО та ММО. Ефективність держави в таких умовах визначається не стільки її здатністю контролювати власну територію, скільки її «мережевою потужністю» – вмінням вибудовувати коаліції, впливати на формування правил гри в міжнародних режимах та використовувати транснаціональні зв'язки для досягнення своїх цілей.

Концепція «функціонального» або «дезагредованого» суверенітету, яка схвалена на Всесвітньому саміті ООН у 2005 році, є радикальним переосмисленням суверенітету. Вона стверджує, що суверенітет – це не лише право держави, але і її обов'язок захищати своє населення від геноциду, воєнних злочинів, етнічних чисток та злочинів проти людяності. Якщо держава не може або не бажає виконувати цей обов'язок, відповідальність за захист переходить до міжнародного співтовариства, яке має право втручатися, в тому числі із застосуванням сили (з дозволу Ради Безпеки ООН) [17]. Ця доктрина прямо ставить гуманітарні міркування вище за принцип невтручання у внутрішні справи.

Таким чином, за зазначеними концепціями, суверенітет не є монолітним поняттям. Його можна «розщепити» на окремі функції та повноваження, які можуть реалізовуватися на різних рівнях: національному, наднаціональному та субнаціональному. Держава може делегувати повноваження у сфері монетарної політики наднаціональному центральному банку (як у єврозоні), у сфері торговельного регулювання – СОТ, а у сфері місцевого самоврядування – регіональним органам влади. При цьому вона зберігає за собою ключові функції, такі як забезпечення безпеки та територіальної цілісності. Суверенітет перетворюється на гнучкий інструмент, який можна конфігурувати залежно від контексту та сфери регулювання [5, с. 145].

Ці нові концепції свідчать про те, що відбувається не стільки «смерть» суверенітету, скільки його глибока якісна трансформація. Він стає більш складним, реляційним та обумовленим.

Висновки. Відтак, проведений аналіз дозволяє зробити висновок, що класична вестфальська концепція державного суверенітету як абсолютної та неподільної влади держави на своїй території та повної незалежності на міжнародній арені зазнала незворотних трансформацій під впливом глобалізації та посилення ролі транснаціональних акторів. Зокрема, глобалізація створила середовище, в якому транскордонні потоки та взаємозв'язки значно обмежують автономію національних держав. Економічна, політична та інформаційна взаємозалежність робить політику ізоляціонізму практично неможливою та неефективною. У свою чергу транснаціональні корпорації, завдяки своїй фінансовій потужності та мобільності, стали потужним центром впливу, що обмежує

економічний, фінансовий та правовий суверенітет держав. Вони здатні диктувати умови урядам, особливо в країнах, що розвиваються, та використовувати міжнародні правові механізми для захисту своїх інтересів, іноді на шкоду суспільним. Щодо міжнародних неурядових організацій, то вони діють як носії «м'якої сили», формуючи глобальні норми у сферах прав людини, демократії та екології. Вони здійснюють моніторинг діяльності урядів та чинять на них тиск через міжнародну громадську думку, перетворюючи суверенітет із абсолютного права на умовну прерогативу, легітимність якої залежить від дотримання міжнародних стандартів. Щодо міжнародних міждержавних організацій, то вони є інструментом добровільного делегування державами частини своїх суверенних повноважень. Цей процес свідчить про те, що держави готові обмінювати частину своєї автономії на переваги, які дає участь у міжнародній співпраці, будь то економічна вигода, колективна безпека чи політичний вплив.

В цілому можна стверджувати, що сучасний суверенітет зазнає не ерозії, а якісної трансформації. Він перетворюється з абсолютної категорії на відносну, з ієрархічної – на мережеву, з права – на відповідальність. Нові концепції «мережевого», «відповідального» та «функціонального» суверенітету відображають цю нову реальність, де держава діє як один із ключових, але вже не єдиний актор у складній системі глобального управління.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні впливу нових викликів, зокрема цифрової глобалізації, поширення криптовалют та діяльності технологічних гігантів (Big Tech) на концепцію цифрового суверенітету, а також у аналізі стратегій адаптації малих та середніх держав до умов нової глобальної реальності.

Бібліографічний список:

1. Зайчук О. В., Оніщенко Н. М. Суверенітет України в контексті європейської правової інтеграції: теоретичні та практичні аспекти. Київ: Видавництво «Правова думка», 2022. 315 с.
2. Шевчук С. В. Інформаційний суверенітет держави: конституційно-правове забезпечення в умовах глобальних викликів. Львів: Видавництво ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. 289 с.
3. Колодюк А. М. Цифровізація як чинник трансформації державного управління та суверенітету. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2022. № 4. С. 75–83.
4. Krasner S. D. Sovereignty: Organized Hypocrisy in the Post-Westphalian Era. Princeton: Princeton University Press, 2021. 264 p.
5. Held D. Cosmopolitan Democracy and the Future of Global Governance. Cambridge: Polity Press, 2023. 320 p.
6. Петренко І. С. Вестфальська система та її еволюція: історико-правовий огляд. *Часопис Київського університету права*. 2022. № 1. С. 22–29.
7. Мельник В. П. Глобалізація як мегатренд сучасності: філософсько-політичний аналіз. *Політичний менеджмент*. 2023. № 2. С. 110–121.
8. Гриценко А. А. Вплив глобальних економічних процесів на суверенітет національних держав. *Економіка і прогнозування*. 2022. № 3. С. 48–60.
9. Іванов Д. О. Транснаціональні корпорації в системі сучасних міжнародних відносин. Одеса: Фенікс, 2021. 240 с.
10. Гончаренко М. І. Регуляторна конкуренція держав в умовах глобальної мобільності капіталу. *Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2023. Вип. 45. С. 88–95.
11. Соколенко Л. В. Механізм ISDS як загроза для регуляторного суверенітету держави. *Право України*. 2022. № 11. С. 140–152. URL: <http://pravoisustilstvo.org.ua/archive/2022/11/15.pdf>.
12. Кушнір О. С. «М'яка сила» міжнародних неурядових організацій у сучасній світовій політиці. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2023. Вип. 135. С. 41–50.
13. Сидоренко Т. М. Роль громадянського суспільства у формуванні міжнародного права: на прикладі кампанії за створення МКС. *Український часопис міжнародного права*. 2021. № 3. С. 155–164.
14. Ковальчук В. В. Феномен «спільного суверенітету» в інтеграційних об'єднаннях: досвід Європейського Союзу. *Європейські студії*. 2023. № 5. С. 198–209.
15. Розумний М. М. Політика обумовленості міжнародних фінансових інституцій та її вплив на суверенні рішення держав. *Фінанси України*. 2022. № 7. С. 34–45.
16. Slaughter A.-M. The Chessboard and the Web: Strategies of Connection in a Networked World. New Haven: Yale University Press, 2022. 352 p.
17. Bell C., O'Rourke C. The Responsibility to Protect: A Global Norm for a New Century. Oxford: Oxford University Press, 2021. 400 p.
18. Поляков С. І. Концептуалізація суверенітету в епоху пост-глобалізації: нові підходи та виклики. *Держава і право. Серія: Політичні науки*. 2023. Вип. 95. С. 15–25.
19. Global Governance and the Rise of Transnational Actors. / Ed. by T. Christiansen, L. W. Jorgensen. London: Routledge, 2022. 298 p.

20. Ткаченко В. М. Національні інтереси України в умовах трансформації світового порядку. *Стратегічні пріоритети*. 2021. № 4. С. 5–12.

References:

1. Zaichuk, O. V., & Onishchenko, N. M. (2022). The Sovereignty of Ukraine in the Context of European Legal Integration: Theoretical and Practical Aspects. Kyiv: Vydavnytstvo «Pravova dumka», 315.
2. Shevchuk S. V. (2023). Informatsiyni suverenitet derzhavy: konstitutsiino-pravove zabezpechennia v umovakh hlobalnykh vyklykiv. Lviv : Vydavnytstvo LNU im. Ivana Franka, 289.
3. Kolodiuk, A. M. (2022). Digitalization as a factor in the transformation of public administration and sovereignty. *Bulletin of the National Academy for Public Administration under the President of Ukraine*, 4, 75–83.
4. Krasner, S. D. (2021). Sovereignty: Organized Hypocrisy in the Post-Westphalian Era. Princeton University Press, 274.
5. Held, D. (2023). Cosmopolitan Democracy and the Future of Global Governance. Cambridge : Polity Press., 320 .
6. Petrenko, I. S. (2022). The Westphalian system and its evolution: A historical and legal review. *Journal of the Kyiv University of Law*, 1, 22–29.
7. Melnyk, V. P. (2023). Globalization as a megatrend of modernity: A philosophical and political analysis. *Political Management*, 2, 110–121.
8. Hrytsenko, A. A. (2022). Vplyv hlobalnykh ekonomichnykh protsesiv na suverenitet natsionalnykh derzhav. *Ekonomika i prohozuvannia*, 3, 48–60.
9. Ivanov, D. O. (2021). Transnatsionalni korporatsii v systemi suchasnykh mizhnarodnykh vidnosyn. Odesa : Feniks, 240 .
10. Honcharenko M. I. (2023). Rehuliatorna konkurentsia derzhav v umovakh hlobalnoi mobilnosti kapitalu. *Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*, 45, 88–95.
11. Sokolenko, L. V. (2022). The ISDS mechanism as a threat to the regulatory sovereignty of the state. *Law of Ukraine*, 11, 140–152. <http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2022/11/15.pdf>
12. Kushnir, O. S. (2023). The «soft power» of international non-governmental organizations in modern world politics. *Actual Problems of International Relations*, 135, 41–50.
13. Sydorenko, T. M. (2021). The role of civil society in the formation of international law: The case of the campaign for the establishment of the ICC. *Ukrainian Journal of International Law*, 3, 155–164.
14. Kovalchuk, V. V. (2023). The phenomenon of «pooled sovereignty» in integration associations: The experience of the European Union. *European Studies*, 5, 198–209.
15. Rozumnyi, M. M. (2022). The conditionality policy of international financial institutions and its impact on sovereign decisions of states. *Finance of Ukraine*, 7, 34–45.
16. Slaughter, A.-M. (2022). The Chessboard and the Web: Strategies of Connection in a Networked World. Yale University Press.
17. Bell C., ORourke C. The Responsibility to Protect: A Global Norm for a New Century. Oxford : Oxford University Press, 2021. 400.
18. Poliakov, S. I. (2023). Conceptualization of sovereignty in the era of post-globalization: New approaches and challenges. *State and Law. Series: Political Sciences*, 95, 15–25.
19. Global Governance and the Rise of Transnational Actors (2022). / Ed. by T. Christiansen, L. W. Jorgensen. London : Routledge. 298.
20. Tkachenko, V. M. (2021). National interests of Ukraine in the conditions of the world order transformation. *Strategic Priorities*, 4, 5–12.

Naumkina S., Kinyak A. Transformation of state sovereignty in the conditions of global influence of transnational actors

The article provides a comprehensive analysis of the transformation of the Westphalian concept of state sovereignty under the conditions of intensifying globalization processes and the growing influence of transnational actors. The purpose of the study is to identify the key factors changing the traditional understanding of sovereignty and to analyze the latest conceptual approaches to its interpretation. The methodological basis of the work consists of systemic, structural-functional, and comparative methods, which allowed considering sovereignty as a dynamic rather than a static category. The influence of three main groups of transnational actors has been studied: transnational corporations (TNCs), international non-governmental organizations (INGOs), and intergovernmental organizations (IGOs). It is established that the economic power of TNCs allows them to influence national legislation and economic policy, limiting the fiscal power and regulatory sovereignty of states. The activities of INGOs in the fields of human rights and ecology shape global norms that put pressure on the domestic policies of countries, sometimes contrary to the position of national governments. IGOs, in turn, require the delegation of a part of sovereign powers in exchange for economic, political, or security benefits. It is argued that modern sovereignty is undergoing

not so much erosion as a qualitative transformation, turning into «networked», «functional», or «responsible» sovereignty. The state ceases to be the sole decision-making center, integrating into a complex system of global governance. It is concluded that in the new conditions, the effectiveness of a state is determined not by its ability to achieve absolute isolation, but by its capacity to adapt flexibly, participate in international regimes, and protect national interests through multilateral mechanisms.

Keywords: *state sovereignty, network sovereignty, globalization, political space, state, political power, political process, transnational actors, transnational corporations, international non-governmental organizations, global governance, Westphalian system.*